

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4. Vtrum requiratur aqua simplex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Christi passione, in quantum eam praefigurabat: aliter tamen quam sacramenta veteris legis. nam illa etiam figuram tantum, baptismus autem ab ipso Christo virtutem habebat iustificandi, per cuius virtutem ipsa etiam passio salutifera fuit.

AD SECUNDVM dicendum, quod homines non debent multiplicibus figuris arctari per Christum, qui venerat sua veritate figuras impletas auferre: & ideo ante passionem suam baptismum institutum non posuit sub praeepto, sed voluit ad eius exercitium homines assuefieri, & praecipue in populo Iudaeorum, apud quem ad omnia facta figuralia erant, ut Aug. dicit contra Faustum. Post passionem vero & resurrectionem, non solum Iudaeis, sed etiam gentilibus sub praeepto necessitatem baptismi imposuit, dicens, Euntes docete omnes gentes.

AD TERTIVM dicendum, quod sacra non sunt obligatoria, nisi quae sub praeepto ponuntur: quod quidem non fuit ante passionem, ut dictum est: quod enim dominus ante passionem Nicodemus dixit Io. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei, magis videtur ad futurum respicere, quam ad praesens tempus.

ARTICVLVS III.

Utrum aqua sit propria materia baptismi.

In corpore vna conclusio: Aquae est propria materia baptismi. Quae conclusio absolute probatur ex institutione diuina. Quo ad congruentiam vero probatur per littera quadrupliciter, in qua omnia clara sunt.

AD TERTIVM sic procedit. Videtur quod aqua non sit propria materia baptismi. Baptismus enim secundum Dio. & Dam. habet vim illuminatiuam: sed illuminatio maxime competit igni: ergo baptismus magis debet fieri in igne quam in aqua: praesertim cum Io. Baptista praenuntiasset, Ille vos baptizabit in Spiritu sancto & igni.

2. Prater. In baptismis significatur ablutio peccatorum: sed multa alia sunt ablutiva, quam aqua: sicut vinum, & oleum, & huiusmodi alia: ergo etiam in his potest fieri baptismus. non ergo aqua est propria materia baptismi.

3. Prater. Sacramenta ecclesiae fluxerunt de latere Christi pendens in cruce, ut supra dictum est: sed inde fluxit non solum aqua, sed etiam sanguis: ergo videtur quod etiam in sanguine possit fieri baptismus: qui etiam videtur magis conuenire cum causa & effectu baptismi: quia dicitur Apoc. 1. Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo.

4. Prater. Sicut Aug. & Beda dicunt, Christus tactu suae mundissimae carnis vim regeneratiuam & purgatiuam contulit aquis: sed non omnis aqua continuatur cum aqua Iordanis, quam Christus tetigit sua carne: ergo videtur quod non omni aqua possit fieri baptismus, & ita aqua in quantum huiusmodi, non est propria materia baptismi.

5. Prater. Si aqua secundum se esset propria baptismi materia, non oporteret aliquid aliud fieri circa aquam, ad hoc, quod in ea baptismus fieret: sed in solenni baptismis aqua, in qua debet celebrari baptismus, exorcizatur & benedicitur: ergo videtur quod aqua secundum se non sit propria baptismi materia.

SED CONTRA est, quod dominus dicit Iohan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

RESPON. Dicendum, quod ex institutione diuina, aqua est propria materia baptismi: & hoc conuenienter. Primo quidem, quantum ad ipsam rationem baptismi, qui est regeneratio in spirituali vitam, quod maxime congruit aquae: unde & semina, ex quibus generantur omnia viuientia, plantae & animalia, humida sunt, & ad aquam pertinent. Propter quod, quidam philosophi posuerunt aquam omnium rerum principium. Secundo, quantum ad effectus baptismi, quibus competunt aquae proprietates, quae sua humiditate lauat, ex quo conueniens est ad significandam & causandam abluitionem peccatorum: sua frigiditate etiam temperat superfluitatem caloris, & ex hoc competit ad mitigandam concupiscentiam fomitis: sua diaphanitate est luminis susceptiua: unde competit baptismis in quantum est fidei sacramentum. Tertio, quia conuenit ad representandum mysteria Christi, quibus iustificamur. Ut n. dicit Chryso. super illud Io. 3. Nisi quis renatus fuerit &c. sicut in quodam sepulcro, in aqua submergentibus nobis capita, vetus homo sepelitur, & submersus deorsum occultatur, & deinde nouus rursus ascendit. Quarto, quia ratione suae communitatis & abundantiae est conueniens materia necessitati huius sacramenti: potest enim ubique de facili haberi.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod illuminatio pertinet ad ignem actiue. Ille autem qui baptizatur, non efficitur illuminans, sed illuminatus per fidem, quae est ex auditu, ut dicitur Ro. 10. Et ideo magis competit aqua baptismis, quam ignis: quod autem dicitur, baptizabit vos in Spiritu sancto & igni, potest per ignem, ut Hier. dicit, intelligi Spiritu sancto, qui super discipulos in igneis linguis apparuit, ut dicit Act. 2. Vel per ignem, potest intelligi tribulatio, ut Chry. dicit super Matth. quia tribulatio peccata purgat, & concupiscentiam diminuit. Vel quia, ut Hilar. dicit super Matth. baptizatis in Spiritu sancto, reliqui est consumari igne iudicij.

AD SECUNDVM dicendum, quod vinum & oleum non eodem modo assumuntur ad usum abluitionis, sicut aqua. Nec etiam ita perfecte abluunt: quia ex eorum abluitione remanet aliqua infectio, quantum ad odorem, quod non contingit de aqua. Illa etiam non ita communiter, & abundanter habentur, sicut aqua.

AD TERTIVM dicendum, quod ex latere Christi fluxit aqua ad abluendum: sanguis autem ad redimendum: & ideo sanguis competit sacramento eucharistiae: aqua autem sacramento baptismi, qui tamen habet vim ablutiuam ex virtute sanguinis Christi.

AD QUARTVM dicendum, quod virtus Christi derivata est ad omnem aquam, non propter continuitatem loci: sed propter similitudinem speciei: unde dicit Aug. in quodam sermone epiphaniae. Quae de saluatoris baptismate benedictio fluxit, tanquam fluuius spiritalis, omnium gurgitum tractus, vniuersorum fontium venas impleuit.

AD QVINTVM dicendum, quod illa benedictio quae adhibetur aquae, non est de necessitate baptismi: sed pertinet ad quandam solennitatem, per quam excitatur deuotio fidelium, & impeditur altitudo demeritis, ne impediatur baptismi effectus.

ARTICVLVS IIII. Utrum ad baptismum requiratur aqua simplex.

AD QUARTVM sic proceditur. Videtur, quod ad baptismum...

Super Quaestione sexagesima sexta, Articuli quartus. In titulo simplex sumitur, ut distinguitur contra a mixtum, compositum, & quo

Homil. 24. in Io. 2. me. 1. 3.

Super illud verbum Matth. 3. in opere imperfecto, 10. 2. Hic 2. p. 2. in Matth. post med. illius.

In ser. 7. dicitur in quodam sermone epiphaniae med. 10.

q. d. 3. ar. 3. q. 2. & 4. c. 38.

Al. aggrega

Lib. 1. ca. 1. ca. 2. ca. 3. ca. 4. ca. 5. ca. 6. ca. 7. ca. 8. ca. 9. ca. 10. ca. 11. ca. 12. ca. 13. ca. 14. ca. 15. ca. 16. ca. 17. ca. 18. ca. 19. ca. 20. ca. 21. ca. 22. ca. 23. ca. 24. ca. 25. ca. 26. ca. 27. ca. 28. ca. 29. ca. 30. ca. 31. ca. 32. ca. 33. ca. 34. ca. 35. ca. 36. ca. 37. ca. 38. ca. 39. ca. 40. ca. 41. ca. 42. ca. 43. ca. 44. ca. 45. ca. 46. ca. 47. ca. 48. ca. 49. ca. 50. ca. 51. ca. 52. ca. 53. ca. 54. ca. 55. ca. 56. ca. 57. ca. 58. ca. 59. ca. 60. ca. 61. ca. 62. ca. 63. ca. 64. ca. 65. ca. 66. ca. 67. ca. 68. ca. 69. ca. 70. ca. 71. ca. 72. ca. 73. ca. 74. ca. 75. ca. 76. ca. 77. ca. 78. ca. 79. ca. 80. ca. 81. ca. 82. ca. 83. ca. 84. ca. 85. ca. 86. ca. 87. ca. 88. ca. 89. ca. 90. ca. 91. ca. 92. ca. 93. ca. 94. ca. 95. ca. 96. ca. 97. ca. 98. ca. 99. ca. 100. ca. 101. ca. 102. ca. 103. ca. 104. ca. 105. ca. 106. ca. 107. ca. 108. ca. 109. ca. 110. ca. 111. ca. 112. ca. 113. ca. 114. ca. 115. ca. 116. ca. 117. ca. 118. ca. 119. ca. 120. ca. 121. ca. 122. ca. 123. ca. 124. ca. 125. ca. 126. ca. 127. ca. 128. ca. 129. ca. 130. ca. 131. ca. 132. ca. 133. ca. 134. ca. 135. ca. 136. ca. 137. ca. 138. ca. 139. ca. 140. ca. 141. ca. 142. ca. 143. ca. 144. ca. 145. ca. 146. ca. 147. ca. 148. ca. 149. ca. 150. ca. 151. ca. 152. ca. 153. ca. 154. ca. 155. ca. 156. ca. 157. ca. 158. ca. 159. ca. 160. ca. 161. ca. 162. ca. 163. ca. 164. ca. 165. ca. 166. ca. 167. ca. 168. ca. 169. ca. 170. ca. 171. ca. 172. ca. 173. ca. 174. ca. 175. ca. 176. ca. 177. ca. 178. ca. 179. ca. 180. ca. 181. ca. 182. ca. 183. ca. 184. ca. 185. ca. 186. ca. 187. ca. 188. ca. 189. ca. 190. ca. 191. ca. 192. ca. 193. ca. 194. ca. 195. ca. 196. ca. 197. ca. 198. ca. 199. ca. 200. ca. 201. ca. 202. ca. 203. ca. 204. ca. 205. ca. 206. ca. 207. ca. 208. ca. 209. ca. 210. ca. 211. ca. 212. ca. 213. ca. 214. ca. 215. ca. 216. ca. 217. ca. 218. ca. 219. ca. 220. ca. 221. ca. 222. ca. 223. ca. 224. ca. 225. ca. 226. ca. 227. ca. 228. ca. 229. ca. 230. ca. 231. ca. 232. ca. 233. ca. 234. ca. 235. ca. 236. ca. 237. ca. 238. ca. 239. ca. 240. ca. 241. ca. 242. ca. 243. ca. 244. ca. 245. ca. 246. ca. 247. ca. 248. ca. 249. ca. 250. ca. 251. ca. 252. ca. 253. ca. 254. ca. 255. ca. 256. ca. 257. ca. 258. ca. 259. ca. 260. ca. 261. ca. 262. ca. 263. ca. 264. ca. 265. ca. 266. ca. 267. ca. 268. ca. 269. ca. 270. ca. 271. ca. 272. ca. 273. ca. 274. ca. 275. ca. 276. ca. 277. ca. 278. ca. 279. ca. 280. ca. 281. ca. 282. ca. 283. ca. 284. ca. 285. ca. 286. ca. 287. ca. 288. ca. 289. ca. 290. ca. 291. ca. 292. ca. 293. ca. 294. ca. 295. ca. 296. ca. 297. ca. 298. ca. 299. ca. 300. ca. 301. ca. 302. ca. 303. ca. 304. ca. 305. ca. 306. ca. 307. ca. 308. ca. 309. ca. 310. ca. 311. ca. 312. ca. 313. ca. 314. ca. 315. ca. 316. ca. 317. ca. 318. ca. 319. ca. 320. ca. 321. ca. 322. ca. 323. ca. 324. ca. 325. ca. 326. ca. 327. ca. 328. ca. 329. ca. 330. ca. 331. ca. 332. ca. 333. ca. 334. ca. 335. ca. 336. ca. 337. ca. 338. ca. 339. ca. 340. ca. 341. ca. 342. ca. 343. ca. 344. ca. 345. ca. 346. ca. 347. ca. 348. ca. 349. ca. 350. ca. 351. ca. 352. ca. 353. ca. 354. ca. 355. ca. 356. ca. 357. ca. 358. ca. 359. ca. 360. ca. 361. ca. 362. ca. 363. ca. 364. ca. 365. ca. 366. ca. 367. ca. 368. ca. 369. ca. 370. ca. 371. ca. 372. ca. 373. ca. 374. ca. 375. ca. 376. ca. 377. ca. 378. ca. 379. ca. 380. ca. 381. ca. 382. ca. 383. ca. 384. ca. 385. ca. 386. ca. 387. ca. 388. ca. 389. ca. 390. ca. 391. ca. 392. ca. 393. ca. 394. ca. 395. ca. 396. ca. 397. ca. 398. ca. 399. ca. 400. ca. 401. ca. 402. ca. 403. ca. 404. ca. 405. ca. 406. ca. 407. ca. 408. ca. 409. ca. 410. ca. 411. ca. 412. ca. 413. ca. 414. ca. 415. ca. 416. ca. 417. ca. 418. ca. 419. ca. 420. ca. 421. ca. 422. ca. 423. ca. 424. ca. 425. ca. 426. ca. 427. ca. 428. ca. 429. ca. 430. ca. 431. ca. 432. ca. 433. ca. 434. ca. 435. ca. 436. ca. 437. ca. 438. ca. 439. ca. 440. ca. 441. ca. 442. ca. 443. ca. 444. ca. 445. ca. 446. ca. 447. ca. 448. ca. 449. ca. 450. ca. 451. ca. 452. ca. 453. ca. 454. ca. 455. ca. 456. ca. 457. ca. 458. ca. 459. ca. 460. ca. 461. ca. 462. ca. 463. ca. 464. ca. 465. ca. 466. ca. 467. ca. 468. ca. 469. ca. 470. ca. 471. ca. 472. ca. 473. ca. 474. ca. 475. ca. 476. ca. 477. ca. 478. ca. 479. ca. 480. ca. 481. ca. 482. ca. 483. ca. 484. ca. 485. ca. 486. ca. 487. ca. 488. ca. 489. ca. 490. ca. 491. ca. 492. ca. 493. ca. 494. ca. 495. ca. 496. ca. 497. ca. 498. ca. 499. ca. 500. ca. 501. ca. 502. ca. 503. ca. 504. ca. 505. ca. 506. ca. 507. ca. 508. ca. 509. ca. 510. ca. 511. ca. 512. ca. 513. ca. 514. ca. 515. ca. 516. ca. 517. ca. 518. ca. 519. ca. 520. ca. 521. ca. 522. ca. 523. ca. 524. ca. 525. ca. 526. ca. 527. ca. 528. ca. 529. ca. 530. ca. 531. ca. 532. ca. 533. ca. 534. ca. 535. ca. 536. ca. 537. ca. 538. ca. 539. ca. 540. ca. 541. ca. 542. ca. 543. ca. 544. ca. 545. ca. 546. ca. 547. ca. 548. ca. 549. ca. 550. ca. 551. ca. 552. ca. 553. ca. 554. ca. 555. ca. 556. ca. 557. ca. 558. ca. 559. ca. 560. ca. 561. ca. 562. ca. 563. ca. 564. ca. 565. ca. 566. ca. 567. ca. 568. ca. 569. ca. 570. ca. 571. ca. 572. ca. 573. ca. 574. ca. 575. ca. 576. ca. 577. ca. 578. ca. 579. ca. 580. ca. 581. ca. 582. ca. 583. ca. 584. ca. 585. ca. 586. ca. 587. ca. 588. ca. 589. ca. 590. ca. 591. ca. 592. ca. 593. ca. 594. ca. 595. ca. 596. ca. 597. ca. 598. ca. 599. ca. 600. ca. 601. ca. 602. ca. 603. ca. 604. ca. 605. ca. 606. ca. 607. ca. 608. ca. 609. ca. 610. ca. 611. ca. 612. ca. 613. ca. 614. ca. 615. ca. 616. ca. 617. ca. 618. ca. 619. ca. 620. ca. 621. ca. 622. ca. 623. ca. 624. ca. 625. ca. 626. ca. 627. ca. 628. ca. 629. ca. 630. ca. 631. ca. 632. ca. 633. ca. 634. ca. 635. ca. 636. ca. 637. ca. 638. ca. 639. ca. 640. ca. 641. ca. 642. ca. 643. ca. 644. ca. 645. ca. 646. ca. 647. ca. 648. ca. 649. ca. 650. ca. 651. ca. 652. ca. 653. ca. 654. ca. 655. ca. 656. ca. 657. ca. 658. ca. 659. ca. 660. ca. 661. ca. 662. ca. 663. ca. 664. ca. 665. ca. 666. ca. 667. ca. 668. ca. 669. ca. 670. ca. 671. ca. 672. ca. 673. ca. 674. ca. 675. ca. 676. ca. 677. ca. 678. ca. 679. ca. 680. ca. 681. ca. 682. ca. 683. ca. 684. ca. 685. ca. 686. ca. 687. ca. 688. ca. 689. ca. 690. ca. 691. ca. 692. ca. 693. ca. 694. ca. 695. ca. 696. ca. 697. ca. 698. ca. 699. ca. 700. ca. 701. ca. 702. ca. 703. ca. 704. ca. 705. ca. 706. ca. 707. ca. 708. ca. 709. ca. 710. ca. 711. ca. 712. ca. 713. ca. 714. ca. 715. ca. 716. ca. 717. ca. 718. ca. 719. ca. 720. ca. 721. ca. 722. ca. 723. ca. 724. ca. 725. ca. 726. ca. 727. ca. 728. ca. 729. ca. 730. ca. 731. ca. 732. ca. 733. ca. 734. ca. 735. ca. 736. ca. 737. ca. 738. ca. 739. ca. 740. ca. 741. ca. 742. ca. 743. ca. 744. ca. 745. ca. 746. ca. 747. ca. 748. ca. 749. ca. 750. ca. 751. ca. 752. ca. 753. ca. 754. ca. 755. ca. 756. ca. 757. ca. 758. ca. 759. ca. 760. ca. 761. ca. 762. ca. 763. ca. 764. ca. 765. ca. 766. ca. 767. ca. 768. ca. 769. ca. 770. ca. 771. ca. 772. ca. 773. ca. 774. ca. 775. ca. 776. ca. 777. ca. 778. ca. 779. ca. 780. ca. 781. ca. 782. ca. 783. ca. 784. ca. 785. ca. 786. ca. 787. ca. 788. ca. 789. ca. 790. ca. 791. ca. 792. ca. 793. ca. 794. ca. 795. ca. 796. ca. 797. ca. 798. ca. 799. ca. 800. ca. 801. ca. 802. ca. 803. ca. 804. ca. 805. ca. 806. ca. 807. ca. 808. ca. 809. ca. 810. ca. 811. ca. 812. ca. 813. ca. 814. ca. 815. ca. 816. ca. 817. ca. 818. ca. 819. ca. 820. ca. 821. ca. 822. ca. 823. ca. 824. ca. 825. ca. 826. ca. 827. ca. 828. ca. 829. ca. 830. ca. 831. ca. 832. ca. 833. ca. 834. ca. 835. ca. 836. ca. 837. ca. 838. ca. 839. ca. 840. ca. 841. ca. 842. ca. 843. ca. 844. ca. 845. ca. 846. ca. 847. ca. 848. ca. 849. ca. 850. ca. 851. ca. 852. ca. 853. ca. 854. ca. 855. ca. 856. ca. 857. ca. 858. ca. 859. ca. 860. ca. 861. ca. 862. ca. 863. ca. 864. ca. 865. ca. 866. ca. 867. ca. 868. ca. 869. ca. 870. ca. 871. ca. 872. ca. 873. ca. 874. ca. 875. ca. 876. ca. 877. ca. 878. ca. 879. ca. 880. ca. 881. ca. 882. ca. 883. ca. 884. ca. 885. ca. 886. ca. 887. ca. 888. ca. 889. ca. 890. ca. 891. ca. 892. ca. 893. ca. 894. ca. 895. ca. 896. ca. 897. ca. 898. ca. 899. ca. 900. ca. 901. ca. 902. ca. 903. ca. 904. ca. 905. ca. 906. ca. 907. ca. 908. ca. 909. ca. 910. ca. 911. ca. 912. ca. 913. ca. 914. ca. 915. ca. 916. ca. 917. ca. 918. ca. 919. ca. 920. ca. 921. ca. 922. ca. 923. ca. 924. ca. 925. ca. 926. ca. 927. ca. 928. ca. 929. ca. 930. ca. 931. ca. 932. ca. 933. ca. 934. ca. 935. ca. 936. ca. 937. ca. 938. ca. 939. ca. 940. ca. 941. ca. 942. ca. 943. ca. 944. ca. 945. ca. 946. ca. 947. ca. 948. ca. 949. ca. 950. ca. 951. ca. 952. ca. 953. ca. 954. ca. 955. ca. 956. ca. 957. ca. 958. ca. 959. ca. 960. ca. 961. ca. 962. ca. 963. ca. 964. ca. 965. ca. 966. ca. 967. ca. 968. ca. 969. ca. 970. ca. 971. ca. 972. ca. 973. ca. 974. ca. 975. ca. 976. ca. 977. ca. 978. ca. 979. ca. 980. ca. 981. ca. 982. ca. 983. ca. 984. ca. 985. ca. 986. ca. 987. ca. 988. ca. 989. ca. 990. ca. 991. ca. 992. ca. 993. ca. 994. ca. 995. ca. 996. ca. 997. ca. 998. ca. 999. ca. 1000.

In corpore

Super Quaestione sexagesima sexta, Articuli tertium.

In corpore vna conclusio: Aquae est propria materia baptismi. Quae conclusio absolute probatur ex institutione diuina. Quo ad congruentiam vero probatur per littera quadrupliciter, in qua omnia clara sunt.

Christi baptismum, dicat, Ille vos baptizabit in Spiritu sancto & igni.

2. Prater. In baptismis significatur ablutio peccatorum: sed multa alia sunt ablutiva, quam aqua: sicut vinum, & oleum, & huiusmodi alia: ergo etiam in his potest fieri baptismus. non ergo aqua est propria materia baptismi.

3. Prater. Sacramenta ecclesiae fluxerunt de latere Christi pendens in cruce, ut supra dictum est: sed inde fluxit non solum aqua, sed etiam sanguis: ergo videtur quod etiam in sanguine possit fieri baptismus: qui etiam videtur magis conuenire cum causa & effectu baptismi: quia dicitur Apoc. 1. Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo.

4. Prater. Sicut Aug. & Beda dicunt, Christus tactu suae mundissimae carnis vim regeneratiuam & purgatiuam contulit aquis: sed non omnis aqua continuatur cum aqua Iordanis, quam Christus tetigit sua carne: ergo videtur quod non omni aqua possit fieri baptismus, & ita aqua in quantum huiusmodi, non est propria materia baptismi.

5. Prater. Si aqua secundum se esset propria baptismi materia, non oporteret aliquid aliud fieri circa aquam, ad hoc, quod in ea baptismus fieret: sed in solenni baptismis aqua, in qua debet celebrari baptismus, exorcizatur & benedicitur: ergo videtur quod aqua secundum se non sit propria baptismi materia.

SED CONTRA est, quod dominus dicit Iohan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

Et quomodolibet ad
inactum.

In corpore tria
sunt. P. imo, distin-
guuntur modi quibus
aqua amittere potest
simplicitatem. Secun-
do, respondetur ques-
to de aqua transmu-
ta per artem. Et ter-
tio, respondeatur que-
sio de aqua transmu-
tata per naturam. Et
clare patet omnia in
litera.

Li. 4. c. 3. to. 4.

puritatem & simplicitatē aquæ, ergo aqua pura &
simplex non requiritur ad baptismum.

art. preced.

¶ 3 Præt. Aqua fluens de latere Christi pendētis in
cruce, fuit signum baptismi, ut dictū est: * sed aqua
illa non videtur fuisse aqua pura, eo quod in corpo-
re misto, cuiusmodi fuit corpus Christi, non sunt
elementa in actu, ergo videtur quod non requiritur
aqua pura, vel simplex ad baptismum.

¶ 4 Præt. Lixiuum non videtur esse aqua pura: ha-
bet enim contrarias proprietates aquæ, scilicet cale-
faciendi & desiccandi: & tamen in lixiuio videtur
posse fieri baptismus: sicut & in aquis balnearum,
quæ transeunt per venas sulphureas, sicut & lixiuū
colatur p̄ cineres, ergo videtur quod aqua simplex
non requiritur ad baptismum.

¶ 5 Præt. Aqua rosacea fit per subliationem a ro-
sis, sicut etiam aquæ alchimicæ generantur per subli-
ationem ab aliquibus corporibus: sed in his aq̄s,
ut videtur, potest fieri baptismus, sicut & in aquis
pluuiialibus, quæ per subliationem vaporum ge-
nerantur, cum igitur huiusmodi aquæ non sint pu-
ræ & simplices, videtur quod aqua pura, & simplex
non requiritur ad baptismum.

art. preced.

SED CONTRA est, quod propria materia baptis-
mi est aqua, ut dictum est: sed speciem aquæ non ha-
bet nisi aqua simplex, ergo aqua pura & simplex de
necessitate requiritur ad baptismum.

D. 240.

RESPON. Dicendum, quod aqua suam puritatem,
& simplicitatem potest amittere dupliciter. Vno
modo, per mitionem alterius corporis, alio mo-
do per alterationem: vtrumque autem horum con-
tingit fieri dupliciter, scilicet per artem & per natu-
ram: ars autem deficit ab operatione naturæ: quia
natura dat formam substantialem, quod ars facere
non potest: sed omnes formæ artificiales sunt ac-
cidentales, nisi forte apponendo proprium agens
ad propriam materiam: sicut ignem combustibili,
per quem modum a quibusdam quædam animalia
per putrefactionem generantur. Quæcumque igitur
transmutatio circa aquam facta est per artem, siue
commiscendo, siue alterando, non transmutat spe-
ciem aquæ: vnde in tali aqua potest fieri baptismus,
nisi forte admisceatur per artē in tam parua quan-
titate alicui corpori, quod compositum magis sit
aliud quam aqua: sicut lutum magis est terra quam
aqua, & vinum lymphatum magis est vinum quam
aqua: sed transmutatio, quæ fit a natura, quandoque
quidem speciem aquæ soluit, & hoc fit quando a-
qua efficitur per naturā de substantia alicuius cor-
poris misti: sicut aqua cōuersa in liquorem vix, est
vinum, vnde non habet speciem aquæ. Aliquando
autem fit per naturam transmutatio aquæ sine so-
lutione speciei, & hoc tam per alterationem, sicut
patet de aqua calefacta a sole, quam etiam per mi-

stionē: sicut patet de aqua fluminis turbida ex per-
mitione terrestrium partiū, sic ergo dicendum est,
quod in qualibet aqua qualitercumque; transmutata, dū
modo non soluat speciem aquæ, potest fieri bap-
tismus: si vero soluat speciem aquæ, non potest
fieri baptismus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod transmutatio
facta in aqua maris, & etiā in alijs aquis, quæ penes
nos sunt, non est tanta, quod soluat speciem aquæ:
& ideo in huiusmodi aquis potest fieri baptismus.

AD SECUNDVM dicendum, quod admistio chrisma-
tis, non soluit speciem aquæ: sicut nec etiā aqua de-
coctionis carniū, aut aliorum hmōi: nisi forte sit
facta tanta resolutio corporum lixatorum in aqua,
quod liquor plus habeat de aliena substantia, quam de
aqua, quod ex spissitudine perfici potest. Si tamen ex
liquore sic inspissato exprimat aqua subtilis, potest
in ea fieri baptismus: sicut & in aqua, quæ exprimitur
ex luto, licet in luto baptismus fieri non possit.

AD TERTIVM dicendum, quod aqua fluens de la-
tere Christi pendētis in cruce, non fuit humor phle-
gmaticus, ut quidam dixerunt: in tali enim humore
non posset fieri baptismus: sicut nec in sanguine ani-
malis, aut in vino, aut quocumque liquore alicuius
plantæ. Fuit autem aqua pura, miraculose egrediens
a corpore mortuo, sicut & sanguis, ad comprobā-
dam veritatem dominici corporis, contra Mani-
chæorum errorem, ut scilicet per aquam, quæ est
vnum quatuor elementorum, ostēderetur corpus
Christi vere fuisse compositum ex quatuor elemē-
tis, per sanguinem vero ostēderetur esse compo-
situm ex quatuor humoribus.

AD QVARTVM dicendum, quod in lixiuio, & in a-
quis sulphureorum balnearum, potest fieri bap-
tismus: quia tales aquæ non incorporantur per artem,
vel naturam aliquibus corporibus mistis, sed solū
alterationem quandam recipiunt, ex hoc, quod tran-
seunt per aliqua corpora.

AD QVINTVM dicendum, quod aqua rosacea est li-
quor rosæ resolutus, vnde in ea non potest fieri bap-
tismus, & eadem rōne nec in aquis alchimicis, sicut
nec in vino. Nec est eadem rō de aquis pluuiialibus,
quæ generantur ex maiori parte ex sublimatione va-
porum resolutorū ex aquis: minimū autem est ibi,
de liquoribus corporū mistorum: qui tamen phu-
iisimo de sublimationē, virtute naturæ, quæ est for-
tior arte, resoluuntur in veram aquam, quod ars fa-
cere non potest, vnde aqua pluuiialis nullā proprie-
tatem retinet alicuius corporis misti, quod de aq̄s
rosæcis, & aquis alchimicis dici non potest.

ARTICVLVS V.

Super Quæstionis
sexagesima sexta,
Articuli quinti.

Vtrum hæc sit conueniens forma ba-
ptismi, Ego te baptizo in nomine
Patris & Filij & Spiritus sancti.

Titulus clarus.
In corpore
vna conclusio:
Hæc est conueniens
forma baptismi, Ego
te baptizo &c. Pro-
batur: Baptismus per
suam formam con-
secratur, ergo oportet,
quod in forma
baptismi exprima-
tur illius causa, er-
go oportet in for-
ma baptismi de du-
plici, scilicet prin-
cipali & instrumen-
tali

AD QVINTVM sic proceditur.
Videtur, quod hæc non sit con-
ueniens forma baptismi: Ego te
baptizo in nomine Patris & Filij &
Spiritus sancti. Ad 2° enim magis
debet attribui principali agēti,
quam ministro: sed in sacramen-
to minister agit, ut in instum, ut
supra dictum est, principale au-
tem agens in baptismo est Chri-

Inf. 434
3. co. 8
3. ar. 4. q. 1
1. ca. 1.

944-10